

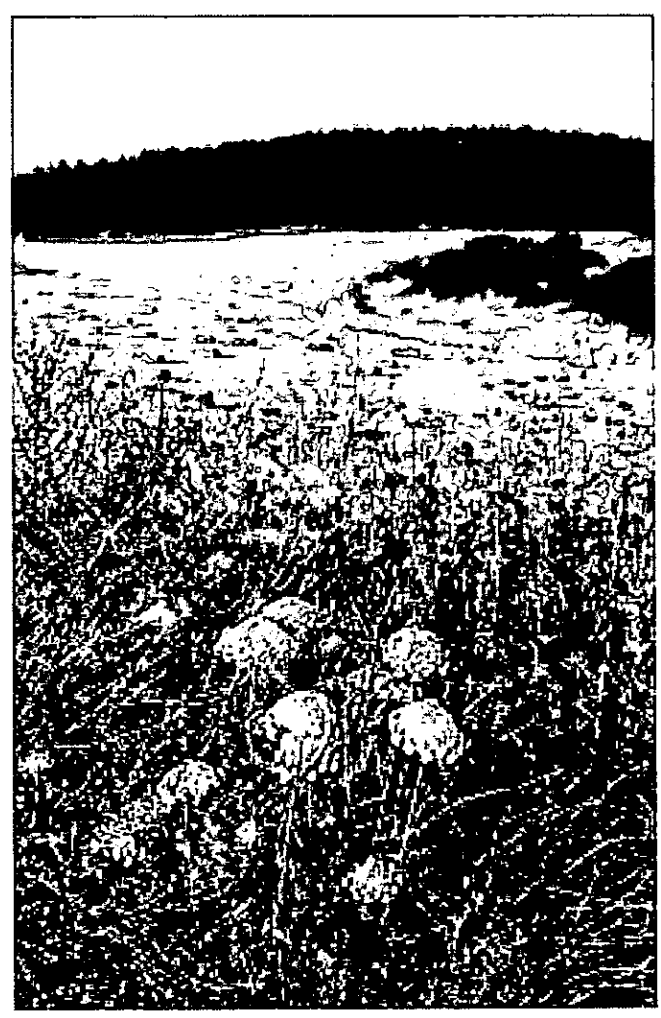
88001 (15)

תכנית מתאר / תכנית מפורטת ליערות

צרעה-צלפון-ישעי

דברי הסבר

משרד הפנים מחוז ירושלים
 אישור תכנית מסי א.ת.מ. 987
 הועדה המחוזית החליטה לאשר את התכנית
 בנשיבה מסי א.ת.מ. 987 ביום 10.7.10
 תכנון מתאר וסביבה
 מינהל תכנון יו"ר חז"ל ה.ת.מ. 987
 ירושלים יולי 2010 אב תש"ע

דברי הסבר

עקרונות התכנון

יער צרעה מכוסה רובו ככולו יער נטע אדם. חלקו הגדול מחטניים, אך יש בו גם רחבי עלים, ובעיקר נטיעות חרובים בעמקים רחבים ואיקליפטוסים. זהו ריכוז היער הגדול ביותר בשפלת יהודה, וביחד עם יערות שער הגיא - אחד הגדולים בארץ. מרחב היער הגדול משמש אזור טיולים, חניונים ושהייה רגועה במעבה היער, בנגישות נוחה לדרכים המרכזיות, ובחשיפה גבוהה לתנועת המטיילים והנופשים.

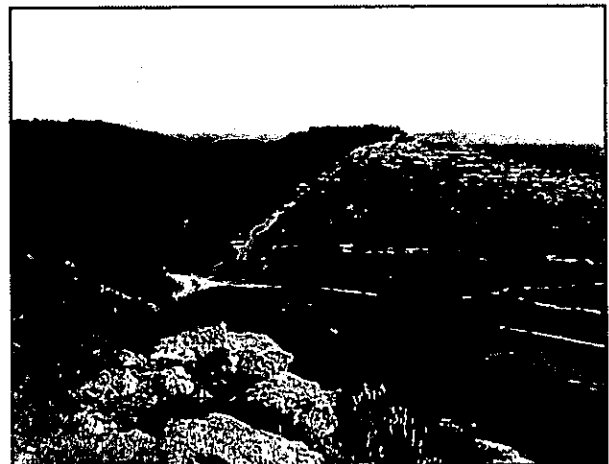
מיקומו המרכזי של המרחב, ביחד עם איכויותיו, כיער נטע אדם, רווי בדרכים, חניונים, אתרי פקניק וכדומה, מועידים אותו כמקום לשהייה בחיק הטבע בצורה אינטנסיבית. זאת בהשוואה לאזורים אחרים בהרי ירושלים ובחלק הדרומי של הרי יהודה, השמורים יותר.

אזור גבעות דיר רפת אזור "נידח" יחסית, בשל נגישותו הלקויה, תפקודי חקלאות ומרכז למוסדות דת בדיר רפת. התכנון מתייחס לקו המגע בין גבעות תצורת הט'קיה (חואר חרסיתי רך) הבודדות במרחב, בעלות תצורת הנוף המעוגלת "רכה" ושונה מכל נוף אחר באזור, פיתוח צירי טיולים להולכי רגל תוך הכוונה לנקודות ציון מקומיות.

תפיסה נופית

היער הנטוע נושא איכויות, סגולות וערכים אשר יש לטפחם ולתת להם ביטוי מרבי. הכוונה לשימוש באלמנטים טבעיים ושילובם ביער: חורש טבעי לסוגיו, חשיפת מתלולי סלע ותופעות מורפולוגיות מעניינות.

התחשבות באופיו הצחיח והטרשי של השטח: תוספת שטחי היערות באזור זה תעשה בסגנון יער פארק דליל, אשר ירכך את קו המגע בין השטח המיוער בצפיפות, לגבעות הט'קיה החשופות של דיר רפת, ובהתאם לקוי הטופוגרפיה, ליצירת קו מגע טבעי בין היער לגבעות.

הבנת תבנית הנוף: באזור כפר אוריה וצלפון גיזו, הגבעות המתונות והטרשיות בולטות מתוך השדות החקלאיים. הבנת תבנית הנוף מאפשרת גילוי הפוטנציאל להעשרת נופים אלו, ולהבלטת הניגודיות שבין המופעים השונים. כיום, ה"משחק" בין השטחים המעובדים ושטחי הצמחייה הטבעית אינו מודגש, הגבעות חשופות ונבלעות בנוף והצמחייה בהם אינה עשירה דיה. התכנית שואפת להעצים את נוכחותם הנופית של הגבעות הללו, באמצעות נטיעות של חורש טבעי מעורב באורנים. הטיול בנוף יאפשר למטייל לחוות את ההשתנות בנוף, בין הגבעות הטבעיות לשטחים המעובדים.

תוספת שטחי יער

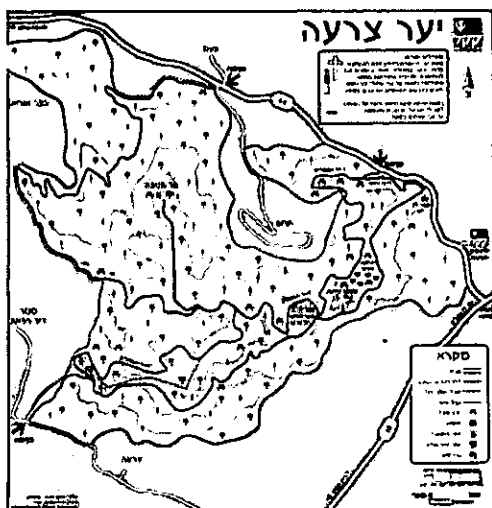
בהתאם לתפיסה, אשר באה לידי ביטוי בשינוי לתכנית המתאר המחוזית – תמ"מ 30/1, יש לראות באזור כולו מרחב פנאי ונופש, לתושבי ליבת המדינה. כמו כן נדרשת העצמה של איכויות השטחים והכשרתם למלא אתר תפקודים אלה.

באזורינו, בולטים מספר יערות נטועים, אשר לא נכללו בשעתו בתמ"א 22 מסיבות שונות, ובעיקר בשל אי הוודאות ביחס לכיוון ההתרחבות של הישובים הכפריים, ומהצורך להימנע מלסגור אחר אופציות פיתוח.

כיום, לאחר שכיווני ההרחבה ידועים ברובם, ומוטמעים בתכנית המתאר המחוזית, אתרה התכנית המקומית בקנה מידה של 1:10,000 אותם יערות נטע אדם, אשר ניתן להכלילם במסגרת תכנית היער, בלא לפגוע במגמות ההרחבה של הישובים.

המדובר ביערות נטועים, הסובבים את הישובים אשר בתחום התכנית:

1. היערות הנטועים המקיפים את מושב תרום.
 2. גבעות נטועות מערבית לכפר אוריה.
 3. יער נטוע מזרחית לצלפון.
 4. שטח מרעה מזרחית לצרעה, הגובל באזור התעשייה נוחם.
- כמו כן מוצע אופי נטיעות המטשטש את הקו החד המהווה את גבולותיו המערביים של יער צרעה, ויצירת מרחב של יער פארק דליל, הגולש לעבר גבעות החוואר הרכות.

תחום יער צרעה - דרך יער ראשית, חניונים ומוקד תיירותי

גוש היער המרכזי בתכנית הינו יער הצרעה, הקרוי יער הנשיא. זהו גוש היער הנרחב ביותר בתכנית, וייעודו קליטה אינטנסיבית של מבקרים ומטיילים. ביער זה מיקדה התכנית את מירב מאמצי הפיתוח היערני והתיירותי, ביעוד חניונים, דרכי יער מרכזיות, דרך הפסלים ושביל נוף רכס צרעה, תכנית לדרך התנ"ך, ואתר קולט קהל בסמוך לתל צרעה ומצפה צרעה.

תחום יער צלפון

שטח התכנית באזור כפר אוריה-צלפון- גיזו וטל שחר כולל גבעות קירטון מתונות הבולטות מעל שטחי חקלאות. מרבית השטח מיועד כיער נטע אדם קיים – יערות מחטניים ועצי חורש, המבליט את הגבעות בתוך סביבתן המישורית – חקלאית. מספר גבעות מיועדות כיער פארק, יער נטוע בדלילות של עצי חורש רחבי עלים, ודרכם נראים פני השטח הטרשיים הטבעיים. גבעות מיועדות אלה מיועדות לפנאי ונופש אקסטנסיבי בחיק הטבע, וכערך נופי המגוון ומעשיר את הנוף.

תחום יער ישעי

רצועת היער מהווה מסגרת נופית ירוקה לעמק נחל שורק, המצטרפת לגדות הצפוניים והתלולים של הנחל, עליהם משתרע יער צרעה. היער יפותח כאזור אקסטנסיבי לטיולים בחיק הטבע, בהתאמה לאופיו המעט מבודד ומנותק מצרי הטיולים הראשיים, בשל קירבתו לשטח צבאי גדול וסגור.

חידוש היער יותאם לאופי החווארי- קירטוני של הקרקע, על ידי שילוב מחטניים עם רחבי עלים.